

Брем Стокер

Дракула

Харків
«ФОЛІО»
2023

ПЕРЕДМОВА

Послідовність розміщення цих матеріалів виявиться у процесі їх прочитання. Всі непотрібні подробиці вилучено, щоб ця історія, котра навіть у майбутньому може здатися неймовірною, сприймалася як сухий факт. Упродовж усієї розповіді не робиться жодного твердження про минулі події, стосовно правильності згадок про які могли виникнути сумніви; усі записи зроблено сучасниками тих подій, і подаються вони з точки зору та в межах знань тих людей, які брали в них безпосередню участь.

РОЗДІЛ I

ЩОДЕННИК ДЖОНАТАНА ХАРКЕРА (стенографічний)

3 травня. Бистриця¹. Виїхав із Мюнхена о 8.35 вечора 1 травня; вранці наступного дня прибув до Відня; мав прибути о 6.46, але потяг спізнився на годину. Будапешт — чудове місто, якщо судити з того, що я встиг помітити з вікна вагона, а також із тієї нетривалої прогулянки його вулицями, на яку я спромігся. Заходить далеко від станції я боявся, оскільки ми запізнилися і тепер мали надолужити згаяне, щоби щільніше дотримуватися графіка руху. У мене було таке враження, наче ми виїжджали із Заходу і вїжджали на Схід через найзахідніший з усіх тих пречудових містків, що перетинають Дунай, який у цьому місці має пристойну ширину й глибину, ми дісталися до його протилежного берега і опинилися серед традицій, що їх залишило по собі панування турків.

Виїхали ми майже вчасно і дісталися до Клаузенбурга одразу по тому, як впала темрява. На ніч я зупинився у закладі під назвою «Готель Рояль». На обід, чи, точніше, на вечерю, мені подали курку, приготовану якимось оригінально із перцем: страва ця була дуже смачною, але надто гострою. (На згадку: взяти для Міни рецепт.) Я запитав офіціанта, і той відповів, що це «паприка гендль», і що я зможу ласувати нею повсюдно у Карпатах, оскільки приготована у такий спосіб курка є національною стравою. Мої дилетантські знання німецької мови все ж прислужилися мені: їй-богу, просто не уявляю, як би я без них спілкувався.

---

¹ Невелике місто на півночі сучасної Румунії. —Прим. перекл.

Маючи в Лондоні якийсь вільний час, я відвідав Британський музей, де порпався серед книг та мап, шукаючи відомості про Трансильванію — мені здавалося, що певні попередні знання про цей край стануть у пригоді в стосунках із місцевим аристократом. Я виявив, що вказаний ним район знаходиться на самісінькому сході цього краю, якраз на межі трьох земель: Трансильванії, Молдавії та Буковини, в самому серці Карпатських гір, у найбільш нецивілізованому та найменш дослідженому закутку Європи. Я не спромігся знайти жодної мапи чи праці, де позначалося б місцезнаходження замку Дракули. Поки що просто не існує мап цієї місцевості, котрі можна було б порівняти з нашими мапами, які видає Військово-геодезичне відомство. Але я дізнався, що Бистриця, невелике місто з поштовим відділенням, про яке згадував граф Дракула, є досить відомим населеним пунктом. Я зроблю декілька приміток, аби освіжити пам'ять, коли розповідатиму Міні про мою подорож.

Населення Трансильванії чітко поділяється на чотири народності: саксонців — на півдні, а також змішаних з ними валахів, що є нащадками даків; мадярів — на заході й секеїв — на сході та півночі. Наразі я перебуваю серед останніх, котрі стверджують, що походять від Аттили та гунів. Може, це так і є, бо коли мадяри завоювали цю країну в одинадцятому столітті, то виявили тут осілих гунів. Я прочитав, що всі відомі в світі пересуди й забобони зосередилися у підкові Карпатських гір, наче в центрі якоїсь круговерті, яка втягує у себе все, на що є здатною людська фантазія. Якщо це так, то моє перебування тут обіцяє бути дуже цікавим. *(На згадку: треба про все це розпитати графа).*

Маючи досить зручне ліжко, спав я не дуже добре, бо бачив всілякі химерні сни. Може, через те, що під моїм вікном усю ніч вив собака. А, може, до цього долучилася перчена курка, бо, незважаючи на те, що довелося випити всю воду з карафи, мене все одно мучила спрага. Ближче до ранку вдалося заснути. Прокинувся я від безперервного стукоту в двері, з чого дійшов висновку, що тієї миті мій сон був міцним.

На сніданок я з'їв ще одну курку з паприкою, а окрім неї — схожий на кукурудзяну кашу продукт на ймення «мамалига», а також фарширований баклажан, котрий чудово смакував і мав місцеву назву «імплетата». (На згадку: здобути рецепт і цієї страви). Зі сніданком мені довелося поквапитися, бо потяг мав вирушати за декілька хвилин до восьмої, тобто — мав вирушити, оскільки після того, як я прибіг до станції о 7.30, мені довелося просидіти у вагоні понад годину, перш ніж потяг відбув. Здається, що далі на схід ми просуваємося, то більш неточними стають потяги. А що ж тоді коїться з графіком руху в Китаю, хотів би я знати?

Упродовж усього дня наш потяг потихеньку чвалав країною, повною краєвидів. Часом минали невеличкі міста або замки на крутосилах на зразок тих, що зображалися у старих молитовниках; часом їхали вздовж річок та рівчаків, де, судячи з широких кам'яних облямівок на кожному березі, траплялися сильні повені. Вочевидь, щоб розмити береги, річка має бути навесні повноводною і стрімкою. На кожній станції ми бачили групи людей у найрізноманітнішому вбранні, інколи — цілі натовпи. Деякі з них виглядали так само, як і селяни у нас вдома або ж ті, котрих я бачив на шляху через Францію та Німеччину: на них були короткі куртки, круглі капелюхи та домоткані штани; але ж інші являли собою вельми мальовниче видовище. Жінки здавалися гарненькими, але лише з пристойної відстані, бо талія у кожної з них була товстою і незграбною. Всі вони були в сорочках з довгими білими рукавами того чи іншого стибу, більшість із них носили пояси, з котрих звисали якісь смужки (наче балетне вбрання), під якими виднілися нижні спідниці. Найдивовижнішими постатями були словаки — більші варвари, ніж інша місцева публіка — у величезних крилатих капелюхах, широких мішкуватих шароварах брудно-білого кольору, білих полотняних сорочках, підперезані широченними і грубезними шкіряними поясами майже фут завширшки, розцяцькованими мідними цвяхами. Свої шаровари вони заправляли в халяви чобіт, мали

довге чорне волосся та великі чорні вуса. Вигляд мальовничий, але непривабливий. На сцені театру вони цілком могли б зображати зграю якихось розбійників зі Сходу. Однак, мені сказали, що вони є створіннями цілком безневинними, ба більше — їм навіть від природи бракує впевненості у собі.

Вже починало сутеніти, коли ми дісталися до Бистриці — дуже цікавого старовинного міста. Розташоване практично на кордоні. Оскільки через перевал Борго з нього можна потрапити до Буковини — воно мало бурхливу історію, про що свідчать чіткі зовнішні ознаки. З різних причин, п'ятдесят років тому тут сталася низка великих пожеж, котрі призвели до страхітливого спустошення. На початку сімнадцятого століття місто зазнало тритижневої облоги, втративши 13 тисяч своїх мешканців, до того ж до тих, хто загинув у бою, додався багато померлих від голоду та хвороб.

Граф Дракула порадив мені зупинитися у готелі «Золота корона», котрий, на мій радісний подив, виявився справжнісінькою старовинною будівлею — я ж бо збирався побачити й почути все, що було цікавого у цих краях! На мене явно чекали, бо коли я наблизився до дверей, то переді мною постала бадьора немолода жіночка в звичному селянському вбранні: біла спідниця з довгим подвійним фартухом — спереду й позаду — кольорова тканина якого щільно й тому досить нескромно облягала її стан. Підійшовши до мене, вона вклонилася і запитала: «Ви — пан англієць?» — «Так, — відповів я, — Джонатан Харкер». Вона посміхнулася і щось переказала підстаркуватому чоловікові в білій сорочці, котрий вийшов разом із нею до дверей зустрічати мене. Той пішов, але одразу ж повернувся з листом, у якому я прочитав:

Друже мій!

Вітаю Вас у Карпатах. Я із нетерпінням чекаю на Вас. Сьогодні Вам треба гарненько виспатися. Завтра о третій відбуває диліжанс до Буковини: в ньому для Вас замовлене місце. На перевалі Борго на Вас чекатиме моя коляска, якою Ви

приїдете до мене. Не сумніваюся, що Ваша поїздка з Лондона склалася вдало, і що Ви отримаєте задоволення від перебування у нашій прекрасній країні.

*Дракула,
Ваш приятель.*

4 травня. Я дізнався, що хазяїн готелю отримав від графа листа з вказівкою залишити для мене найкраще місце в дилжансі; але коли я почав розпитувати подробиці, то цей чоловік нічого не сказав і вдавав, що не розуміє моєї німецької. Це явна неправда, бо до тієї миті він чудово її розумів, принаймні так видавалося, коли він свого часу відповідав на мої запитання. Він та його дружина, немолода пані, що мене зустрічала, поглядали одне на одного якось перелякано. Чоловік промимрив, що гроші були надіслані в конверті з листом і більше він нічого не знає. Коли ж я запитав, чи не знайомий він, бува, з графом Дракулою, і чи не може розповісти мені про його замок, то хазяїн разом із дружиною перехрестилися, сказали, що не знають нічогосінько, й більше не захотіли про це говорити. Розпитувати когось іншого було вже ніколи, бо вже настав час їхати, хоча за всім цим явно крилася якась таємниця, котра аж ніяк не вселяла в мене почуття комфортності.

Коли я вже збирався вирушати, до моєї кімнати зайшла господиня і мовила голосом, у якому дуже виразно чулися істеричні нотки: «Навіщо ви їдете? О, молодий пане, навіщо ви туди їдете?» Вона була в такому збудженому стані, що, здавалося, більше не була в змозі контролювати свої незначні знання німецької, і вона змішалася з якоюсь іншою, абсолютно невідомою мені мовою. Лише після своїх численних запитань я зміг второпати про що йшлося. Коли ж я сказав їй, що маю їхати негайно, й що на мене чекає важлива справа, жінка знову запитала мене: «Чи знаєте ви, який сьогодні день?» Я відповів, що сьогодні — четверте травня. Вона похитала головою і вигукнула: «Так, я знаю, що четверте! Але чи знаєте ви, який сьогодні день?» Я сказав, що не розумію

запитання, і вона продовжила: «Сьогодні — переддень Святого Георгія. Чи відомо вам, що сьогодні вночі, коли годинник вдарить опівніч, безперешкодно запанує усе зло цього світу? Ви знаєте, куди їдете, й що з вами станеться?» Вона була в такому явному розпачі, що я зробив спробу заспокоїти її, але все було марно. Після цього жінка опустила на коліна й стала благати мене не їхати, або ж, принаймні, перечекати день-два. Все це виглядало доволі смішно, але в мою душу закралася тривога. Однак, справа є справа, й тут я не міг вдіяти нічого, що б могло стати їй на заваді. Тому, я допоміг жінці підвестися, і сказав якомога серйознішим тоном, що я їй дуже вдячний, але мушу їхати. Підвівшись, вона витерла очі, потім зняла зі своєї шиї розп'яття і подала його мені. Я не знав, як вчинити, бо мене, як вірянина англіканської церкви, навчили бачити в подібних речах певне ідолопоклонство, проте відмова від хрестика стала б виявом величезної невдячності до немолодої господині, яка так щиро бажала мені добра та ще й перебувала у такому розбурханому стані. Здається, вона встигла помітити сумнів у моїх очах, бо зі словами «це — заради вашої матері» вона повісила хрестик мені на шию і вийшла з кімнати. Я записую це до свого щоденника, очікуючи на прибуття екіпажу, котрий, звичайно ж, запізнюється, а розп'яття так і висить на моїй шиї. Чи це страх літньої жінки так вплинув на мене, чи химерні традиції цих країв, чи сам хрестик з розп'яттям, але чомусь я почувуюся зовсім не так безтурботно, як раніше. Якщо цьому щоденнику судилося потрапити до Міни раніше, ніж мені, то нехай він принесе з собою моє прощальне слово. А ось і екіпаж прибув!

5 травня. Замок. Сірі ранкові сутінки розтанули, сонце вже піднялося над обрієм, котрий має якийсь зубчастий вигляд — чи то через дерева, чи то через пагорби, точно не можу сказати, бо він так далеко, що всі великі та малі предмети виглядають нерозбірливо. Спати мені не хочеться, і, оскільки мене не дозволено будити, доки не прокинуся сам,

я, природно, можу робити записи до щоденника, аж поки знову не засну. Між іншим, мені треба розповісти про безліч дивних речей, а щоб читач не подумав, що я випив занадто багато вина за обідом, то дозвольте мені цей обід описати в подробицях. На обід мені подали те, що по-тутешньому зветься «біфштексом грабіжника», який складався зі шматочків бекону, цибулі та яловичини, приправлених перцем, нанизаних на патики та обсмажених на вогні — так само просто, як у Лондоні, бува, готують смажену конину. Вино, яке я пив, було «Золотий Медіаш»: цей напій дає на язичку досить дивний щипкий присмак, котрий, однак, не можна назвати неприємним. Його я випив лише декілька келихів і не пив більше нічого.

Коли я сів у диліжанс, кучер іще не зайняв свого місця; я побачив, що він стояв і розмовляв із господинею. Вочевидь, вони говорили про мене, бо час від часу поглядали в мій бік, а дехто з тих людей, що сиділи на лавах біля дверей — тут такі лави мають назву, що перекладається як «рознощиця чуток», — підійшли до них і почали прислухатися, а потім поглядати на мене, більшість — із жалісливим виразом на обличчі. Я спромігся почути чимало слів, які часто повторювалися; це були різноманітні слова, бо в натовпі були люди багатьох національностей; тож я тишком-нишком витягнув із сумки свого іншомовного словника й подивився, що ж ці слова означали. Мушу сказати, що прочитане аж ніяк не додало мені бадьорого настрою, бо серед почутих слів були такі, як «ордог» — сатана, «покол» — пекло, «стрегоїца» — відьма, «волок» і «влкослак» — кожне з цих двох останніх словацькою і сербською означало те саме: або перевертень, або вампір. *(На згадку: розпитати про ці забобони графа).*

Коли ми вирушали, то всі люди в натовпі, що зібрався біля дверей готелю, і на той час встиг уже досягти чималих розмірів, зобразили двома пальцями хрест і вказали цим знаком у мій бік. Не без певних зусиль змусив я супутника, що сидів поруч, пояснити мені, що це означало. Спочатку він

уникав відповіді, але дізнавшись, що я — англієць, пояснив, що це — як оберіг або захист від наврочення. Мені було не надто приємно це чути, особливо коли йдеться про поїздку до незнайомця та ще й у незнайоме місце, але всі були такими доброзичливими, такими співчутливими і такими скорботно-сумними, що я був щиро цим зворушений. Я ніколи не забуду, як перед моїми очима востаннє промайнуло подвір'я готелю з натовпом мальовничих постатей у ньому; всі хрестяться, стоячи навколо широкої арки, а позаду — густе листя олеандру та помаранчевих дерев, виставлених у діжках щільною купкою посеред двору. Нарешті наш візник, чий широченні полотняні підштаники (тут вони звуться «гоца») закривали майже весь передок диліжанса, оперіщив своїм величезним батогом чотирьох маленьких конячин, запряжених в один ряд, і ми вирушили в дорогу.

Дорогою, в захваті від навколишньої краси, я швидко забув про свої химерні страхи, хоча коли б я знав мову, а точніше — мови, якими говорили мої супутники, то навряд чи зміг би позбутися цих страхів так легко. Перед нами розстилався пологий ландшафт із численними лісами та гаями; то тут, то там траплялися круті пагорби, увінчані групою дерев або селянськими хатами з невигадивими фронтонами, поверненими в бік дороги. Скрізь було напрочуд багато квітучих плодкових дерев — яблунь, слив, груш, вишень; проїжджаючи повз них, я бачив, що зелена трава під цими деревами вкрита опалими пелюстками. Дорога кружляла серед цих зелених пагорбів, які тут звуться «Mittel Land», то гублячись у траві за поворотом, то наштовхуючись на хаотичні пасма соснового лісу, що час від часу збігали схилами вниз, наче язика полум'я. Шлях був нерівний та грудкуватий, але здавалося, що ми летіли ним з якоюсь гарячковою швидкістю. Тоді я ще не знав причин такої квапливості, але схоже було, що візник не хотів гаяти часу, щоб якомога швидше дістатися до перевалу Борго. Мені сказали, що влітку ця дорога є напрочуд гарною, а зараз її просто ще не встигли довести до ладу після того, як зійшов сніг. З цього

погляду є відмінність щодо того способу, в який у Карпатах обслуговують дороги взагалі, бо, за старою традицією, їх утримують у не надто доброму стані. Колись, у давнину, господарі Волощини та Молдавії навмисне не ремонтували доріг, аби турки, бува, не подумали, що вони хочуть запросити сюди іноземне військо, й не розпочали війну, на межі якої цей край, втім, існував завжди.

Буйні зелені пагорби Mittel Land змінилися могутніми лісистими схилами, що переходили у височінь Карпатських гір. Вони здіймалися ліворуч та праворуч від нас, а промені полуденного сонця, падаючи майже прямовисно, контрастно виокремлювали всі величні кольори цього мальовничого гірського пасма — від темно-синього та багрянистого у затінку вершин до зеленого і брунатного там, де трава зустрічалася з камінними брилами; скільки сягало око — виднілися гострозубі скелі та стрімкі шпилі, котрі потім губилися вдалині, де велично височіли засніжені вершини. То тут, то там траплялися глибокі ущелини, де у променях тепер уже призахідного сонця виблискували водоспади. Після того, як ми оминули підніжжя якоїсь гори й виїхали звивистою дорогою до височенної засніженої вершини, котра, здавалося, постала прямо перед нами, один із супутників доторкнувся до моєї руки, побожно перехрестився і мовив:

— Погляньте-но! Isten szek! — Божа садиба!

Доки ми їхали нескінченним і звивистим шляхом, сонце позаду нас хилилося усе нижче й нижче до обр'ю, і навколо почали сповзатися вечірні сутінки. Це було особливо помітно на тлі вкритої снігом гірської вершини, котра неначе випромінювала прохолодне й ніжне рожеве світло. То тут, то там ми проїжджали повз чехів і словаків; всі вони були яскраво вдягненими, але, на жаль, багато хто з них мав ознаки захворювання щитоподібної залози. На узбіччі виднілися численні хрести; коли ми проносилися повз них, усі мої супутники хрестилися. Часом нам траплялися селянин або селянка, котрі стояли на колінах перед могилою і навіть не оберталися в наш бік, коли ми наближалися;

навпаки — здавалося, що вони із самовідданою побожністю намагаються не чути й не бачити зовнішнього світу. Багато чого я побачив тут уперше: наприклад, стоги сіна на деревах, то тут, то там — скупчення пречудових плакучих беріз, чії білі стовбури просвічували сріблом крізь ніжну зелень листя. Часто ми оминали каруци — звичайнісінькі селянські вози, але з довгим і гнучким хребцем, який давав змогу пристосовуватися до нерівностей дороги. На цих возах незмінно сиділи з поважним виглядом групи селян, що поверталися додому; чехи, як зазвичай, убрані в біле, а словаки — у своїх розцяцькованих кожухах, тримаючи, наче піки, топірці з довжелезними руків'ями. З наближенням вечора дуже похолодало, здавалося, сутінки, стаючи дедалі густішими, перетворювали на суцільну туманисту темряву морок, що ховався серед дерев — дубів, буків та сосен; хоча в глибоких ущелинах між високих гір, коли ми піднімалися до перевалу, на минулорічному снігу то тут, то там добре виднілися темні ялини. Часом, коли дорога проходила через сосновий ліс, котрий — так здавалося у темряві — зловісно нависав над нами, великі маси сірих сутінків, що неначе чіплялися за вершини дерев, створювали надзвичайно лиховісний і похмурий ефект, який відновив у пам'яті ті невеселі думки та фантазії, котрі виникли на початку вечора, коли призахідне сонце, впадши на подібні до примар хмарини, що безупинно блукають серед Карпатських гір, витворило з них якусь химерну і загрозливу постать. Інколи гори ставали настільки крутими, що — попри поспіх нашого візника — коні могли рухатися лише повільно. Мені хотілося злізти і йти поруч, як це зазвичай роблять у нас вдома, але візник навіть слухати про це не хотів. «У жодному разі, — сказав він. — Тут іти не можна, бо собаки є надто злими». А потім додав: «Такі штучки встигнуть вам набриднути ще до того, як ви ляжете спати». На його думку, це мало прозвучати як похмурий жарт, бо після сказаного візник обернувся, сподіваючись побачити схвальні посмішки решти подорожніх. Він зупинив екіпаж лише на якусь хвилину для того, щоб запалити ліхтарі.

ЗМІСТ

Розділ I	6	Розділ XV	259
Розділ II	23	Розділ XVI	277
Розділ III	39	Розділ XVII	291
Розділ IV	55	Розділ XVIII	308
Розділ V	72	Розділ XIX	330
Розділ VI	83	Розділ XX	347
Розділ VII	100	Розділ XXI	366
Розділ VIII	118	Розділ XXII	385
Розділ IX	138	Розділ XXIII	402
Розділ X	158	Розділ XXIV	420
Розділ XI	178	Розділ XXV	440
Розділ XII	194	Розділ XXVI	461
Розділ XIII	217	Розділ XXVII	484
Розділ XIV	238		